

השאיפה האמיתית והשגתה

ל"ג בעומר – יומו של רבי עקיבא

הנה היום הגדול של ל"ג בעומר משמש ובא, ובפי העולם נקרא היום הזה 'הילולא דרשב"י'. אמנם מובא בספרים (עיין פרי צדיק ענין ל"ג בעומר וסיום הש"ס אות א), שבאמת יום זה נקבע ליום שמחה משום מיתת רבי עקיבא שהוא שורש תורה שבעל פה, רק שמכיון שרבי עקיבא נהרג על ידי המלכות, לכן לא קבעו לשמחה את יום מיתתו, אלא את יום מיתת תלמידו המובהק רבי שמעון בר יוחאי, וכמו שאמרו בגמרא (גיטין סז, א), אמר רבי שמעון לתלמידיו, בניי שנו מדותי, שמדותי תרומות מתרומות מידותיו של רבי עקיבא, ע"כ.

וביאור הדברים, שביום מיתת חכם העוסק בתורה שבעל פה נקבעת תורתו בלב תלמידיו, וזהו עיקר השמחה של יום זה, שבו אנו יכולים לזכות להשיג קנינים גדולים בתורה שבעל פה. על כן מוטל עלינו להכין עצמנו לזה על ידי התבוננות במה שאנחנו יכולים ללמוד מרבי עקיבא, שהרי גם זה חלק מההכנה ליום השבועות זמן מתן תורתנו.

ספירת העומר – ימי חיזוק בשאיפה לקבלת התורה

ידועים דברי החינוך (מצוה שו) בענין מצות ספירת העומר וז"ל:

ומפני כן כי היא (התורה) כל עיקרן של ישראל, ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא.

ואם כן, מאחר שטעם המצוה הוא להראות את חפצנו והשתוקקותנו לתורה, אזי בימים אלו יש לנו לערוך בלבנו מחשבות המחזקות את שאיפתנו לקבל את התורה.

ונראה שיש שני דרכים שהאדם יכול להרבות את חפצו וחשקו לתורה. הראשון, להתבונן בחשיבות התורה וגדלותה, רוב ערכה ויקרה. והשני, להכיר כמה גדולה ההנאה והתועלת שיש לו עצמו מהתורה, וכמאמר הכתוב (משלי ג, יח) עץ חיים היא

למחזיקים בה ותמכיה מאשר. ועל ידי זה שהאדם מכיר כי התורה היא הדבר החשוב ביותר בעולם, ושהיא מקור כל הטוב בחייו, יתחזק חשקו לקבל את התורה ולקבוע את כל מהלך חייו על פיה.

שאיפתו לתורה של רבי עקיבא

אולם יש להדגיש נקודה חשובה נוספת בענין זה, שאין אדם שואף לדבר אלא אם כן הוא חושב שביכולתו להשיג אותו. אדם אינו רוצה להכשל, ולכן אינו שואף להשיג דבר שלדעתו הוא למעלה ממנו. ולכן טבעו של האדם שמתחילה הוא אומד את כחותיו, ואחר כך הוא קובע את שאיפתו כפי מה שהוא מעריך שיש בידו להשיג. ולמשל, לאדם מן השורה אין שאיפה ללמוד את כל הש"ס, ולא מפני שאינו רוצה בזה, אלא רק משום שהוא חושב שהדבר מעבר ליכולתו.

אמנם החפץ לקבל את התורה, לא די שישאף להבין את הסוגיא ולומר סברא טובה, אלא צריך להרחיב את חשקו ולרצות לקבל את התורה בשלימותה, והיינו שכל מהלך חייו יהיה חיים של תורה, שכל עתותיו יהיו קשורים ללימוד התורה וכל לבו נתון לה, ביחד עם יראת שמים ומדות טובות. אמנם מי שלבו נתון גם לתענוגי עולם הזה, אף אם הוא לומד תורה, מכל מקום אינו מתאחד עם התורה, שהיא הדרגה האמיתית של קבלת התורה.

ואמנם רבים מכירים את האמת הזאת, אולם הם חושבים שקבלה כזו היא למעלה מהשגתם, כי אינם מדמים שיכולים להגיע לכך שכל חפצם יהיה בתורה, שיהיה להם סיפוק משעות רצופות של לימוד, ויזכו להימנות בין אלו שכל הנאתם היא מעסק התורה והשגות רוחניות. ומשום כן הם ממעטים ומצמצמים את שאיפתם ואינם חפצים בקבלת התורה בשלימות.

מהנהגתו של רבי עקיבא אנו יכולים ללמוד שגישה זו בטעות יסודה. כך ספרו לנו

חז"ל (אבות דרבי נתן פרק ו הלכה ב):

מה היה תחלתו של רבי עקיבא, אמרו בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר, אמר מי חקק אבן זו. אמרו, לא המים שתדיר נופלים עליה בכל יום. אמרו לו, עקיבא אי אתה קורא אבנים שחקו מים. מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו, מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשה כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם. מיד חזר ללמוד תורה.

ונראה לבאר, שבודאי ידע רבי עקיבא שיש לו כשרונות נפלאים, הלא כולו מתניתין תוספתא ספרא וספרי נשנו אליביה (סנהדרין פו, א), וגם היה דורש תלי תלין של הלכות על כל קוץ וקוץ שבתורה (מנחות כט, ב). ואם כן בודאי ידע רבי עקיבא שהוא יכול ללמוד ולהשיג בשכלו ובמוחו את כל התורה כולה, אלא שהיה סובר שלא יכנסו דברי תורה אל תוך לבו, שלא יהיו נעשים חלק מעצמותו ומהותו.

והנה כבר דקדק הג"ר ישראל מסלנט זצ"ל (אור ישראל מכתב י) מלשון חז"ל 'מיד חזר ללמוד תורה', שבאמת כבר ניסה פעם אחת ללמוד, ונתקשה בלימוד והניח אותו, ורק אחרי שדן קל וחומר זה חזר ללימודו. ולפי דברינו נראה, שמתחילה לא הרגיש שהתורה נכנסת בו, ולכן נתייאש, וזה מה שהראו לו באבן הזאת, כי כל טפה וטפה עושה משהו, וכמו שכתב הגר"ס שם. ומשום כן לא נתייאש, כי סיבת היאוש היא משום שמדמה בנפשו שלבסוף לא יצליח, אבל כיון שהכיר שאם יעשה את שלו יגיע אל תכליתו, שוב חזר ללימודו וזכה למדרגתו הנשגבה.

והנה ידוע המעשה (עירובין נד, ב) שרבי פרידא שנה לתלמידו כל שמועה ושמועה ד' מאות פעמים עד שהבינו התלמיד. והנה הגמרא מגדילה להפליא את גודל סבלנותו של ר' פרידא, אולם שמעתי מרבי ראובן פיינשטיין שליט"א, שלכאורה גם יש לעמוד על עקשנותו של התלמיד, שלמרות שהיה זקוק לשמוע מפי רבו כל כך הרבה פעמים עד שנקלט בתוך לבו, שמע וחזר ושמע ללא ליאות ארבע מאות פעמים. אמנם ביאר, שכיון שידע שלבסוף יגיע עד הפעם הארבע מאות ואז יקנה את השמועה, ידיעה זו העניקה לו את הכח להתאמץ עד שיצליח. ואכן לא מצינו שקיבל שכר מיוחד על זה, שכיון שזהו תפקידו, אם כן מחוייב לעשות כן.

על כל פנים, זהו הלקח שיש לנו לקבל מרבי עקיבא, שאף מי שהוא בן ארבעים שנה ועדיין לא למד, מכל מקום בכחו לשנות את עצמו מן הקצה אל הקצה, ולא רק להיות תלמיד חכם, אלא אף לזכות להיות לגדול הדור, כפי שזכה רבי עקיבא להיות מוסר התורה שבעל פה לכלל ישראל עד סוף כל הדורות.

אם נברר לעצמנו דבר זה שאין שום דבר למעלה מהשגתנו, ואין לנו להתייאש מלזכות לקבל את התורה בשלימות, אזי תהיה לנו השאיפה לקבלה זו, ונזכה לעמוד בכל כוחנו להגיע אליה.

